

KAS VECĀKIEM JĀZINA PAR PEDOFILIJU

Kā pasargāt savu bērnu

Vecāki kļūst bažīgi, izdzirdot vārdu „pedofils” vai arī izlasot un uzzinot par cilvēkiem, kuri seksuāli izmanto bērnus. Pieaugušie, kuri veic seksuālas darbības ar bērniem, ne tikai pārkāpj likumu, bet arī sagādā saviem upuriem lielas ciešanas, kas tos var ietekmēt uz visu atlikušo mūžu. Saskaņā ar pēdējiem Eiropas Padomes datiem, vidēji katrs piektais bērns ir piedzīvojis kādu no seksuālās izmantošanas formām.

Pēdējā laikā cilvēki atklātāk runā par pedofiliem un bērnu seksuālo izmantošanu, kā arī par ciešanām, ko šādas darbības sagādā bērniem. Svarīgi ir atcerēties, ka visbiežāk bērnus seksuāli izmanto cilvēki, kurus viņi pazīst un kuriem uzticas, nevis svešinieki. Diemžēl daudzi cilvēki tam joprojām īsti netic.

Bērni nespēj sevi pilnībā pasargāt no seksuālas vardarbības, tāpēc vecākiem ir jādara viss iespējamais, lai bērnus izglītotu un pasargātu no tādiem pieaugušajiem, kas var tiem nodarīt pāri. Līdzsvarota pieeja ir ļoti svarīga tāpēc, ka bērniem ir nepieciešami arī mīloši un gādīgi pieaugušie, kuri interesējas par bērniem un var būt brīnišķīgs pozitīvs ieguvums viņu dzīvē.

Šajā tekstā 3. personas vietniekvārds „viņš” tiek izmantots, apzīmējot abus dzimumus.

Vienmēr uzklausiet savu bērnu un ticiet tam, ko viņš saka, pat ja viņa stāstītais jūs šokē. Rīkojieties atbilstoši saņemtajai informācijai, lai jūsu bērnam būtu sajūta, ka jūs viņu atbalstāt.

Kas ir pedofili?

Pedofili ir cilvēki, kuri pastrādā seksuālu vardarbību pret vienu (jebkura) vai abu dzimumu bērniem. Parasti tie ir vīrieši, kurus seksuāli piesaista bērni. Viņi savus upurus meklē apzināti un veic ar tiem seksuālas darbības baudas gūšanas nolūkā. Reizēm šādi cilvēki uzskata, ka, nelietojot vardarbību vai atklāti neuzmācoties, viņi nenodara bērnam neko sliktu. Bieži vien viņi tic, ka, ja bērns nepretojas, tad viņš piekrīt šīm darbībām (akceptē tās). Pedofili mēdz uzskatīt, ka viņu uzvedībā nav nekā sliktā. Vairums pedofilu zina, ka viņi pārkāpj likumu. Bieži vien savas dzīves laikā viņi seksuāli izmanto vairākus bērnus. Pedofilus sauc arī par bērnu izmantotājiem. Ar vārdu „izmantošana” tiek apzīmētas visas seksuālu darbību formas. Seksuāla vardarbība ietver seksuālas dabas piedāvājumus,

pornogrāfijas demonstrēšanu, ķermeņa intīmo daļu glāstīšanu un aizskaršanu, masturbāciju un seksualizētu skūpstīšanu, orālo seksu vai priekšmeta, dzimumlocekļa vai kādas citas ķermeņa daļas ievadīšanu ģenitālajā vai anālajā rajonā.

Kādi ir pedofili?

Būtu labi, ja mēs spētu viegli atpazīt pedofilus, piemēram, pēc viņu izskata. Tad mēs varētu palīdzēt bērniem iemācīties, kā no viņiem izvairīties. Diemžēl pedofiliem nav kādas vienas tipiskas izskata pazīmes. Cilvēks, kas seksuāli izmanto bērnus, var būt gan cienījams sabiedrības loceklis, gan „jaukais kaimiņš”, gan arī ģimenes loceklis. Šāds cilvēks var būt gan pilsētnieks, gan laucinieks. Taču dažas pedofilu pazīmes mums ir zināmas:

- Šādam cilvēkam mēdz būt vara pār bērnu vai ietekme uz bērnu, un šo varu vai ietekmi viņš izmanto, lai pastrādātu neķītras darbības ar bērnu vai draudētu viņam. Piemēram, skolotājs var bērnam pateikt, ka viņam būs sliktas atzīmes vai viņš nevarēs iet ārā, ja nesadarbosies; bērna pieskatītājs (auklīte) var piedraudēt ar nepatīkšanām, ja bērns nedarīs to, ko no viņa prasa. Draudus mēdz izmantot arī tāpēc, lai panāktu bērna klusēšanu.

- Pirms vardarbības pastrādāšanas šāds cilvēks var iemantot bērna vai vecāku uzticību. Viņš var kļūt par „laipno” cilvēku, kurš atbalsta un iedraudzējas ar vecākiem. Taču viņa vienīgais nolūks ir piekļūt bērnam. Ieguvis vecāku uzticību, viņš kļūst par gaidītu ciemiņu. Viņam atļauj rūpēties par bērnu vecāku prombūtnes laikā vai arī piedāvā izvest bērnu pastaigāties.
- Bieži vien šādam cilvēkam ir vaļasprieki un intereses, kas patīk bērnam. Viņš var „pievilkt” bērnu ar savu dedzīgo interesi vai dāsnām dāvanām piemēram, dāvinot naudu vai mantas.
- Šāds cilvēks mēdz stāstīt bērnam, ka viņu attiecības ir īpašas un ka tas, ko viņi dara kopā, ir jātur noslēpumā. Bērns var justies apmulsis, ja viņu kopīgās darbības tam var būt patīkamas.
- Šāds cilvēks var radīt bērnam sajūtu, ka viņš ir „īpašs”. Pedofils var iedvest bērnam sajūtu, ka viņš ir mīlēts un lolots. Bērni, kas nekad nav saņēmuši šādu uzmanību vai kuriem mājās tiek darīti pāri, visticamāk atsauksies cilvēkam, kurš izrāda rūpes un mīlestību.
- Šāds cilvēks bieži izvēlas darbavietu vai citas iespējas uzturēties bērnu tuvumā, vai arī viņa darbs ietver vieglu piekļuvi bērniem, piemēram, skolās, interešu izglītības pulciņos vai sporta organizācijās.
- Pedofili meklē bērnus tādās vietās, kur tie visbiežāk paliek bez uzraudzības, piemēram, parkos, rotaļu laukumos, pludmalēs vai skolu tuvumā. Viņi apmeklē vietas, kur vecāku uzmanību tiek novērsta, piemēram, sporta pasākumos, lielveikalos, pilsētas svētkos un gadatirgos.
- Lai piekļūtu bērniem, pedofili mēdz izmantot tiešsaistes sarunu platformas (čata istabas) internetā. Kontaktējoties ar bērniem šajās sarunu platformās, viņi bieži uzdodas par bērnu. Ātri vien viņi ievirza sarunu seksuāla rakstura gultnē. Citiem nezinot, viņi var iedraudzēties ar bērnu un norunāt tikšanos. Īpaši pusaudzī mēdz domāt, ka ir atraduši jaunu draugu, tāpēc cenšas neizpaust šo attiecību saturu.

Kā jūs varat pasargāt savu bērnu?

Mēs daudzējādos veidos varam sagatavot mūsu bērnus dažām bīstamām dzīves situācijām, bet diemžēl mēs nespējam novērst visu slikto viņu dzīvē. Mēs cenšamies pasargāt bērnu no automašīnām uz ceļa, tāpēc mācām ceļu satiksmes noteikumus (nebedējot bērnu ar asiņainām detaļām un necenšoties pārbiedēt viņu tiktāl, lai viņi vairs nešķērsotu ielas). Tādā pašā veidā mēs varam mēģināt pasargāt bērnu arī no pedofiliem.

- Esiet piesardzīgi, ja kāds pieaugušais vēlas vairāk laika pavadīt ar jūsu bērnu, nekā ar jums. Iespējams, viņš piedāvā pieskatīt jūsu bērnu, vēlas būt ar viņu vienatnē vai ierosina aizvest viņu brīvdienās.
- Uzmanieties no cilvēka, kurš ir pārspilēti laipns, gādīgs vai mīlošs pret jūsu bērnu vai pārmērīgi apdāvina bērnu. Taču atcerieties, ka lielākajai daļai cilvēku ir labi nolūki, tāpēc nepārsteidzieties ar secinājumiem.
- Rūpīgi izraugieties cilvēku, kuram uzticēsiet savu bērnu. Pajautājiet bērna viedokli par šo cilvēku. Mēģiniet izprast, kā bērna teiktais saskan ar viņa uzvedību – tieši ar uzvedību bērns bieži vien pauž savas bailes vai nepatiku.
- Māciet bērnu par dažādām ķermeņa daļām, tostarp par ķermeņa intīmajām vietām. Iemāciet, ka jebkurā situācija, kad kāds cilvēks, pat ja ļoti pazīstams, mēģina aizskart intīmās ķermeņa daļas vai piedāvā darīt to, ko bērns nevēlas, viņus biedē vai rada nepatīkamu sajūtu, tad tas ir jāizstāsta cilvēkam, kuram viņš uzticas.
- Bērnam jāzina, ka par nepatīkamo ir jāturpina stāstīt tik ilgi, līdz viņa stāstīto sāk uztvert nopietni.
- Māciet bērnu censties pēc iespējas ātrāk aiziet prom no cilvēka, kurš viņam rada nepatīkamu sajūtu vai bailes, un pēc tam par notikušo izstāstīt cilvēkam, kuram viņš uzticas.

- Iemāciet bērnu nekad neturēt noslēpumā to, kas viņam izraisa nepatīkamu vai sliktu sajūtu. Vienmēr uzklausiet bērnu un ticiet tam, ko viņš saka, pat ja tas jūs šokē. Rīkojieties atbilstoši saņemtajai informācijai, lai jūs bērns justu, ka jūs viņu atbalstāt.
- Māciet bērnam, ka pieaugušajiem ne vienmēr ir taisnība. Tas viņiem palīdzēs situācijā, ja pedofils teiks, ka viņa pieskārieni ir labi un ka par tiem nedrīkst nevienam stāstīt.
- Izstāstiet bērnam, kādas briesmas viņam var draudēt tiešsaistes sarunu platformās internetā. Paskaidrojiet savas bažas. Noskaidrojiet, kā jūs varat vairāk kontrolēt sava bērna aktivitātes interneta vidē.
- Ja iespējams, uz skolu un no skolas bērnam būtu jāiet kopā ar vecākiem vai ar citiem bērniem.
- Iemāciet bērnam nekad neiet publiskajās tualetēs vienam. Arī skolā bērnam labāk apmeklēt tualeti starpbrīžos, nevis vienatnē stundu laikā.
- Iemāciet bērnam vienmēr jūs informēt par savām gaitām. Ja bērnam kāds seko vai kaut kas viņu nobiedē, lai viņš klauvē pie tuvākajām durvīm un lūdz izsaukt policiju. Daudziem bērniem ir mobilie telefoni – parūpējieties, lai tajā būtu ierakstīti divu vai trīs uzticamu pieaugušo telefonu numuri, kuriem var piezvanīt gadījumā, ja viņš nevar sazvānīt jūs.
- Uz bērna jautājumiem vienmēr atbildiet godīgi un viņam saprotamā līmenī, pat tad, ja jums ir kauns.

Tas, ko jūs iemācīsiet, palīdzēs bērnam, taču drošību tas negarantēs. Bērni nespēj savi pilnībā pasargāt. Tas ir jādara pieaugušajiem.

Kā var zināt, ka bērns ir ticis seksuāli izmantots?

Reizēm to ir ļoti grūti saprast, un vecāki mēdz sev pārnest nezināšanu. Tas nebūt nenozīmē, ka viņi nav labi vecāki vai ka viņu attiecībās ar bērnu kaut kas nav kārtībā.

Svarīgi atcerēties, ka daži turpinājumā izklāstītie uzvedības modeļi var liecināt par citiem notikumiem jūsu bērna dzīvē. Tieši tāpēc ir tik grūti izšķirt, vai bērns patiešām ir ticis seksuāli izmantots.

- Bērni mēdz demonstrēt neparastu seksuālu uzvedību un viņu vecuma bērniem neraksturīgas zināšanas par seksualitāti. Viņi izrāda netipisku interesi par seksuālām darbībām un vēlas pieskarties citiem seksuālā veidā.
- Viņiem var būt neizskaidrojams apsārtums vai sāpīgums ģenitāliju rajonā.
- Jaunāki bērni, kas ir cietuši no seksuālas vardarbības, var kļūt neparasti noslēgti vai neparasti agresīvi; viņiem var rādīties murgi; viņi var sākt slapināt gultā vai demonstrēt sev neraksturīgu uzvedību. Vecāki bērni var kļūt agresīvi; viņiem var parādīties grūtības mācībās un viņi var pat aizbēgt no mājām. Daži bērni var noslēgties vai arī viņiem var rasties domas par pašnāvību; viņi var traumēt sevi vai pārgalvīgi uzvesties, apdraudot savu dzīvību.

Atcerieties, ka šāda uzvedība ne vienmēr ir saistīta ar seksuālu vardarbību, taču tā var nozīmēt, ka ar bērnu kaut kas nav kārtībā un viņam ir nepieciešama palīdzība.

Visiem bērniem, kas ir cietuši no vardarbības, ir nepieciešams atbalsts un palīdzība. Jūsu mīlestība un mierinājums bērnam ir svarīgs, taču viņam ir nepieciešama arī profesionāla palīdzība no speciālista, kurš strādā ar bērniem, kas cietuši no seksuālas vardarbības.

Ja jums ir nopietnas bažas par šiem jautājumiem, neignorējiet savas iekšējās sajūtas, bet vērsieties policijā (pa tālruni 112) vai Centrā "Dardedze", kas strādā, lai palīdzētu vardarbībā cietušiem bērniem (pa tālruni 67600685).

Situācijas, kurās var būt grūti izlemēt, kā rīkoties:

- cilvēks, kurš seksuāli izmanto jūsu bērnu ir ar jums saistīts vai arī ir sabiedrībā pazīstama, cienijama persona;
- jūs nevēlaties pasliktināt situāciju, izraisot lielāku stresu un spriedzi bērnam vai viņa ģimenei, it īpaši, ja pāridarītājs ir ģimenes loceklis;

- jūs vēlaties pasargāt bērnu, bet nevēlaties pāridarītājam sagādāt problēmas ar likumu;
- jūs nevēlaties tajā visā iesaistīties – vieglāk ir neko nedarīt;
- jums ir kauns runāt par seksuālu vardarbību – lielākajai daļai cilvēku tas sagādā grūtības;
- jums ir grūti izlemt, kas ir svarīgāk: pasargāt bērnu vai pasargāt pāridarītāju.

Atcerieties:

Seksuāla vardarbība var ietekmēt bērnu uz visu atlikušo viņa mūžu.

Jūsu varat būt vienīgais cilvēks, kam ir drosmē par to runāt un kaut ko izdarīt bērna labā.

Svarīgākais ir bērna tiesības uz drošību.

Atgādinājumi:

- pazīstami cilvēki bērnus seksuāli izmanto biežāk nekā svešinieki;
- vecākiem ir ļoti grūti noticēt, ka ģimenes loceklis ir seksuāli izmantojis viņu bērnu;

- kopiet savas attiecības ar bērnu, lai viņš spētu jums atklāt savas raizes;
- mēģiniet mācīt par drošību, nebedējot bērnu un neizvirzot pārāk daudz noteikumu;
- māciet bērniem nosaukt savas intīmās ķermeņa daļas, lai viņi zinātu, kā par tām runāt un nejustos neveikli;
- bērnam ir ļoti grūti atzīties, ka viņš ir ticis seksuāli izmantots. Parasti bērni tiek iebiedēti ar šausminošām sekām par to, ka viņi kādam izpaudīs notikušo;
- pirms seksuālas vardarbības pastrādāšanas pedofili mēdz iemantot vecāku un bērnu uzticību;
- bērniem, kuri ir piedzīvojuši seksuālu vardarbību, ir nepieciešams maksimāls jūsu atbalsts;
- bērnus, kas ir cietuši no seksuālas vardarbības, nekad nedrīkst vainot notikušajā;
- ja jums ir aizdomas, ka jūsu vai kāds cits bērns ir cietis vai var ciest no seksuālas vardarbības, informējiet par to policiju (tālrunis 112) vai zvaniet uz bezmaksas bērnu uzticības tālruni: 116111

Sīkāka informācija:

www.centrsdardedze.lv
www.dzimba.lv
www.paligsvecakiem.lv
www.cietusajiem.lv/lv/c/berniem-un-vecakiem/
www.bti.gov.lv

Nodibinājums "Centrs Dardedze"

Cieceres iela 3a
 Rīga, LV-1002
 Latvija
 Tāl.: + 371 6 7600685
 E-pasts: info@centrsdardedze.lv

OAK
FOUNDATION

British Embassy
Riga